

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
УКРАЇНОЗНАВСТВА

Українознавство

**Число 4 (9)
2003**

За редакцією Петра Кононенка

КИЇВ-2003

Українознавство

Число 4 (9)
2003

ЗМІСТ

КОЛОНКА ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Науковий
суспільно-політичний
культурно-мистецький
релігійно-філософський
педагогічний журнал

Scholarly
Political and Social
Cultural and Art
Religious and
Philosophical
Pedagogical Journal

Видає Науково-дослідний
інститут українознавства
Міністерства освіти і
науки України
(раз на три місяці)

Published once in three
months by the Science
and Research Ukrainian
Studies Institute of the
Ministry of Education and
Science of Ukraine

Головний редактор
Петро КОНОНЕНКО,
директор Інституту,
професор, академік,
лауреат Міжнародної
премії ім. Й.Г.Гердера

The chief editor
Petro KONONENKO,
director of the Institute,
professor, academician,
the International
Y.G.Herder prize winner

Відповідальний секретар: Наливайко С.С.

Редакційна рада: Кононенко П.П. – голова
Члени ради: Бандура Г.Г., Барабаш С.Г., Баран
В.Д., Болюбаш Я.Я., Горський В.С., Горбул О.Д.,
Гуржій А.М., Грицик Л.В., Денисюк С.П., Дончик В.Г.,
Дробноход М.І., Дунаєвська Л.Ф., Дяків Р.С.,
Єрмоленко С.Я., Жебровський Б.М., Зязюн І.А.,
Калакура Я.С., Климов Л.С., Колодний А.М.,
Кононенко В.І., Кононенко Т.П., Курас І.Ф., Лой А.М.,
Майборода В.К., Масляк П.О., [Мишанич О.В.,
Мокренко А.Ю., Надольний І.Ф., Наливайко С.І.,
Наливайко С.С., Ничкало Н.Г., Панчук М.І., Погрібний
А.Г., Погребенник В.Ф., Руденко Ю.Д., Сазоненко
Г.С., Сніжко В.В., [Таланчук О.М.] Тараненко М.Г.,
Терпиловський Р.В., Токар Л.К., Толстоухов А.В.,
Усатенко Т.П., Федоренко Є.В., Фігурний Ю.С.,
Філіпчук Г.Г., Шкрібляк П.В., Ярошинський О.Б.,
Яцків Я.С.

Журнал друкується на підставі свідоцтва, виданого
Державним комітетом інформаційної політики, теле-
бачення та радіомовлення України про державну
реєстрацію друкованого засобу масової інформації
№ 4863 від 13.02.2001 р.

Рекомендовано Вченою радою Науково-дослідного
інституту українознавства Міністерства освіти і
науки України (протокол №12 від 15.12.2003 р.)

Науково-дослідний інститут українознавства
Міністерства освіти і науки України
м.Київ, вул. Ісаакяна, 18
www.rius.kiev.ua
e-mail: journal@rius.kiev.ua
електронна версія журналу за адресою:
http://www.rius.kiev.ua

©Науково-дослідний інститут українознавства
Міністерства освіти і науки України, 2003

Кононенко П. Ad fontes.....	6
Павличко Д. Для влади українська мова – ке- рівний засіб спілкування, а для нас – дух нації...20	20
Погрібний А. Раз ми є, то де? Мова державна? Мова офіційна?.....	21
Тетеріна-Блохіна Дарина. Еволюція літера- турної української мови та її сучасний стан..26	26
Чукіна В. Мовна картина світу українців, відбита у фразеологізмах, як виховний потенціал уроків рідної мови.....	34

Розділ I. СВІТОЧІ

“Енеїда” Івана Котляревського: погляди з минулого і сьогодення.....	40
Вернадський В. Українське питання і російсь- ке суспільство.....	46
Кононенко М. Сміливість подесятерєє сили (до ювілею М.І.Кибальчича).....	49
Мокренко А. Лебідь - птаха велика, сильна і красива (до 100-річчя Бориса Гмирі).....	51
Бараївський В. Філософсько-світоглядні особливості творчості Бориса Гмирі (до 100-річчя від дня народження українського співака).....	52
Качкан В. Визволення... смертю. (Ще одна постать у терновім вінку. Марія Крушельницька)...54	54
Салата Оксана. Іван Матвійович Штешенко. До 130-річчя від дня народження.....	59

Розділ II. ІСТОРІЯ. ТЕОРІЯ. МЕТОДОЛОГІЯ

Анатолій Толстоухов	62
Буравльов Є., Стогній В., Стогній О. Про напрямок розвитку паливно-енергетичного комплексу України.....	65
Сфремов С. Українознавство.....	71
Вітання Прем'єр-міністра України Віктора Яну- ковича учасникам Міжнародної конференції “Украї- нознавство в розбудові громадянського суспіль- ства в Україні”.....	73
Кононенко П. Українознавство в розбудові громадянського суспільства.....	74
Ярошинський О. Підсумки XII щорічної Міжна- родної науково-практичної конференції україноз- навців.....	80
Пономаренко А.Ю., Костянтінова С.В., Яременко С.А. Мовна політика і двомовний політикум (довкола круглого столу).....	83
Токар Л. Українознавчі виміри побудови гро- мадянського суспільства в Україні.....	86
Трощко П. Віхи і перспективи спілки краєз- навців.....	94

Щоїн Г. “Дякую Богу за долю, яку він мені подарував”.....	101
Сніжко В. Ad fontes.....	104
Кононенко М. Побач (!) слово.....	113
Фігурний Ю. Український етнос як один із важливих центрів українознавства.....	118
Таровська О. Філософсько-психологічні підстави використання теорії українознавства як філософії освіти України.....	129
Масляк П. Сила слабких або Перша світова війна.....	132
Федоренко О. Геополітика та геостратегія - складова частина українознавства.....	134
Ткачук О. Основи геополітики Фрідріха Ратцеля.....	139
Доцин І. Презентація трикнижжя. Як народжувалася історія Броварського району.....	142

Розділ III. ОСВІТА

Осколов П. Проблеми розвитку національної освіти у контексті державотворення.....	150
Горенко-Баранівська Л., Пономаренко А. Курси підвищення кваліфікації вчителів з українознавства Чернівецької обл.....	156
Мінченко Т. Виховання національної самосвідомості засобами українознавства. З досвіду роботи ЗНЗ №40 м. Чернівців.....	160
Мінченко Т., Усатенко Т. Українознавство у школах з румунською мовою навчання Чернівецької області.....	161
Абрам'юк Г. Виховання української еліти - учнів гімназії №5 - засобами українознавства.....	164
Яківців Т. Калина - символ України. Українознавство в школі. Фольклорно-літературна секція.....	165
“Українознавство - наука любові, етики, життєвчорчості”. Програма Обласної учнівської науково-практичної конференції 29 листопада 2003 року, м. Чернівці.....	167
Вербицький В. Позашкільна освіта - одна з основних ланок безперервної системи освіти.....	170
Сазоненко Г., Микитенко С. Громадянськість як основа національного виховання.....	173
Бальоха К. Роль українознавства в самоідентифікації особистості на сучасному етапі розвитку громадянського суспільства.....	176
Кононенко П. На великій дорозі.....	177
“Кам'яна Могила” - визначна пам'ятка світової культури в Україні. Захист колективного проекту учнями 32-ї історико-філософської групи Українського гуманітарного ліцею.....	180
“Олесь Гончар - сумління України, любов пречиста, пісня і зоря”. Захист колективного проекту учнями 31-ї філологічної групи Українського гуманітарного ліцею.....	187
“Перспективи інноваційного розвитку економіки Києва”. Захист колективного проекту учнями 33-ї економічної групи Українського гуманітарного ліцею.....	195
Бондаренко І. Збережімо родинний спадок.....	228
Данилевська О. Із джерельця - ріка.....	229
Соценко О. Технологія особистісно зорієнтованого навчання.....	230
Мартинюк А. Типова програма народного університету українознавства.....	233
Чолану Л. Історія, культура та традиції українського народу. Куррікулум для V-IX класів.....	236

Розділ IV. УКРАЇНСЬКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ДУМКА

Леонідові Кравчуку - 70!.....	252
Скаленко О. Глобальні важелі сучасного соціально-економічного поступу.....	253
Бровкін А., Солонська Н. Академік Олексій Онищенко - учений, організатор науки, культуролог, бібліотекознавець.....	261
Богданова Н. Козацтво в дії.....	268
Фігурний Ю. Українське козацтво - минуле, сьогодення й перспективи.....	270
Другий Всеукраїнський з'їзд козацьких та громадських організацій.....	271

Розділ V. КУЛЬТУРА

Борис Олійник. Поезії.....	282
Наталка Поклад. Поезії.....	284
Карпенко М. Поезії.....	287
Боровко М. Поезії.....	288
Базилевський В. З віршів різних років.....	289
Літературний альманах української гімназії м. Сімферополя.....	292
Чорногуз О. Казка про трьох братів.....	295
Хоменко О. Експропріація метафори і поетична герільша.....	297
Коротя-Ковальська В.Ш. Пісня. До виходу в світ книжки Ніни Матвієнко “Ой виорю нивку широку”.....	308
Ляхоцький В. Чи є у народу України національна культура (Дискусія Івана Огієнка тривалістю 85 літ).....	311
Кононенко П., Кононенко Т. Григорій Сквородо і Лев Толстой.....	317
Придатко Т. На захист культури.....	322
Вернудіна І. І.Я.Франко: від розробки української наукової мови до творення естетичної лексики і термінології.....	326
Захаржевська В. Петко Тодоров і Ольга Кобилянська.....	328
Лазарева В. Питання віри і моралі в творчості П.Куліша.....	331
Костянтинівна С. Духотворчий феномен мови (формування філософії українознавства).....	334
Горенко-Баранівська Л. Національна культура в розбудові громадянського суспільства в Україні.....	338
Денісюк С. Проблема національної своєрідності українського письменства.....	341
Зелінська В. Великі Андріївські вечорниці...344	

Розділ VI. ПАМ'ЯТЬ ІСТОРІЇ

Жуковський А. Відновлення православної митрополії та реформи Петра Могили.....	350
Наливайко С.І. В глибину тисячоліть слідами чорних турів.....	355
Бугасва О. Створення українського бібліографічного словника як етап відродження національної пам'яті українського народу.....	360
Григорчак І. Політика російського царизму відносно України у др. пол. XVIII ст.....	363
Сніжко Є. Традиційне і сучасне харчування українців.....	367
Наливайко С.С. Проблема Русі в світлі новітніх історико-лінгвістичних досліджень.....	371

Федоренко С. У 50-ліття Шкільної Ради.....	378
Удовиченко В.П. проблеми економічного та соціального розвитку міста, або три роки після зупинки Чорнобильської АЕС.....	381
22 грудня 2003 року Посол США в Україні Джон Гербст із дружиною відвідав місто Славутич.....	382
Україна - Франція.....	384
Остана С. Центр світового українства.....	385
Остана С. До Києва завітала світова діаспора. Але не назавжди.....	387
Звернення СКУ до світового українства.....	390
Остана С. Рік України в Росії пройшов формально.....	391
Остана С. Українці Росії не готові повернутися до національних джерел.....	393
Звіт члена делегації УВКР Івана Макара за результатами поїздки на Далекий Схід.....	397
Остана С. Цвіте калина у Карелії.....	400
Свінцицький М. Науково-практична конференція у Карелії.....	400
Горинь М. Петро Калнишевський - останній кошовий отаман Запорізької Січі (до 200-річчя з дня смерті). Доповідь, виголошена на конференції "Українці європейської півночі" в столиці Карелії м.Петрозаводську 4 вересня 2003 року.....	401
Остана С. Сорочинський ярмарок у Татарстані.....	402
Краснодемська І. Розроблення українознавчої проблематики вченими УВАН.....	403
Пасемко І. Варшавській україністиці - півстоліття.....	407
Біляннич А. Спогад про організацію школи українознавства у Віппані.....	407

Литов І. Будівництво мостового переходу через о.Хортицю - знищення української національної ідеї (думка).....	410
Сокульський А. Хортиця як дзеркало національної розрухи (спроба культурологічного аналізу).....	410
Щербина С. Запорізька злочинна влада продовжує продаж національного заповідника "Хортиця".....	411
Василенко Ю. Влада каже про мости, а насправді продає Хортицю.....	413
Шкрібляк П., Зеленчук І. Десятиріччя філії "Гуцульщина".....	423
Юна Україна.....	435
Калакура Я. Подвижники розумного, доброго, вічного.....	435
Діалог з відомим славістом-українознавцем Лідією Терзійською.....	437
Гоць П. Будні і світа музею Степана Бандери в Дублянах.....	438
Славний ювілей славного Київського Будинку вчителя.....	442
Киридон П. Феномен Миколи Плав'юка.....	444
Курси підвищення кваліфікації для педагогічних працівників з українознавства.....	445
Пасемко І. Миколі Француженкові (Вірному) - 80.....	446
Пасемко І. Іван Ющук - письменник, перекладач, учений (до 70-річчя від дня народження).....	447
Пам'яті Олекси Мишанича.....	449

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Українознавство

Число 4 (9), 2003

науковий
суспільно-політичний
культурно-мистецький
релігійно-філософський
педагогічний журнал

Комп'ютерний набір – Мельниченко О.А, Куявець Я., Макаренко Н.А.
Художнє оформлення – Павленко Н.С.
Редагування – Твердохліб О.Т., Зеленська В.І.
Комп'ютерна верстка - Наливайко С.

За редакцією Петра Кононенка

Підписано до друку 29.12.2003 Формат 60x84/8 Друк офсетний. Папір офсетний.
Гарнітура pragmatica. Ум. друк. арк. 52,3 Обл.-вид. арк. 51,3
Тираж 500 прим. Зам. № 11.02.04

Видавництво «Міленіум»
Свідоцтво ДК № 535 від 19.07.2001 р.

вул. Політехнічна, 5 а, офіс 79
Київ, Україна, 03056